

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.405/2018/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Herczeg Roland Gábor ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - a dr. Lopota Viktor ügyvéd (cím) által képviselt alperes neve (cím) alperes ellen kölcsön megfizetése iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 15.P.21.550/2017/21. sorszámu ítélete ellen az alperes által 24. szám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, míg fellebbezett részében helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 135 000 (százharmincötezer) forint áfát tartalmazó 635 000 (hatszázharmincötezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a Magyar Államnak 1 128 000 (egymillió-százhuszonnyolcezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket leletezés terhe mellett.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A felperes mint hitelező, valamint az alperes mint adós kölcsönszerződéseket kötöttek egymással, amely szerződések alapján folyósított kölcsönösszegekből az alperes mezőgazdasági termőterületeket vásárolt.

A felperes 2008. decemberében 10 000 000 forint, 2010. december 10. napján 12 500 000 forint összegű kölcsönt folyósított az alperesnek, aki 2011. augusztus 1. napján 12 500 000 forintot fizetett vissza. A felperes 2011. augusztus 12. napján további 30 000 000 forint kölcsönt nyújtott az alperesnek, melyet a felek írásba foglaltak, azt dr. K. J. ügyvéd ellenjegyezte. Az okiratban az alperes fennálló tartozását 40 000 000 forintban rögzítették és megállapodtak, hogy azt az alperes 2011. szeptember 30. napjáig köteles visszafizetni, ezen időpontig a kölcsön összege után nem köteles kamatot fizetni. Amennyiben fizetési kötelezettségének a megszabott határidőben nem tesz eleget, 2011. október 1. napjától kezdődően köteles a kölcsön összege után a mindenkori jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot fizetni. Megállapodtak, hogy a korábban az alperes kizárólagos tulajdonában álló e.-i ..2/35, ..2/36, ..2/37, ..6/30, ..6/31, ..6/32, ..9/135, a d.-i ..74/96, ..28/133, ..28/134 helyrajzi számú, illetve az alperes 11778/28785 arányban tulajdonában álló e.-i ..9/168 helyrajzi számú, illetve 4589/30927 arányban tulajdonában álló e.-i ..9/185 helyrajzi számú ingatlanokon alapított vételi jog az ezen kölcsönszerződésből fakadó 40 000 000 forint összegű követelés biztosítékaul szolgál, azzal, hogy a felek külön szerkesztett okiratban vételi jogot

alapítanak a felperes javára az alperes kizárólagos tulajdonában álló d.-i ..38/74, ..38/75, ..38/150, ..38/151, ..43/87, ..51/151 helyrajzi számú ingatlanokon is.

A felperes később további 10 000 000 forint összegű kölcsönt nyújtott az alperesnek.

A peres felek a 2015. november 30. napján kelt, dr. **K. J.** ügyvéd által ellenjegyzett jelzálogszerződésben rögzítették, hogy 2008. december 10. napján kölcsönszerződést kötöttek, amelyet több ízben módosítottak, ennek folyományaként az alperesnek a felperes felé fennálló tartozása 50 000 000 forint, amelyet az alperes 2016. október 31. napjáig köteles visszafizetni a felperesnek. A kölcsönszerződésekből fakadó követelés biztosítékaul zálogjogot, illetve elidegenítési és terhelési tilalmat alapítottak a felperes javára az **e.-i** ..2/35, ..2/36, ..2/37, ..6/31, ..6/32, ..9/135, ..9/168, ..9/185 helyrajzi számú ingatlanokon.

A felek 2016. február 18. napján kelt, és szintén dr. **K. J.** ügyvéd által ellenjegyzett jelzálogszerződés-módosításban rögzítették, hogy külön okiratban megszüntették az **e.-i**, ..2/31, ..2/32, ..9/168, ..9/185 helyrajzi számú ingatlanokon felperest megillető zálogjogot, valamint módosították a 2015. november 30. napján kelt zálogszerződést akként, hogy a felperes javára zálogjogot alapítottak az alperes tulajdonába csere útján kerülő **e.-i** ..9/170, ..4/76, d.-i ..00/81, ..00/84, ..00/226 helyrajzi számú ingatlanokon.

Az alperes a felek megállapodása szerint a kölcsönök összegét 2017. május 31. napjáig lett volna köteles visszafizetni. A felek 2015. január 14. napján szóbeli megállapodással módosították a kölcsönszerződéseket: az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a kölcsönök összege után a teljesítés időpontjáig megfizet a felperesnek havi 3,6, évi 43,2 százalékos mértékű jogügyleti kamatot.

Az alperes a kölcsönszerződésből fakadó tőke-, illetve kamatfizetési kötelezettségének nem tett eleget.

A felperes módosított kereseti kérelmében kérte az alperes kötelezését 50 000 000 forint tőke, 2017. február 1. napja és 2017. szeptember 15. napja közötti időszakban lejárt 13 500 000 forint összegű ügyleti kamat, valamint 50 000 000 forint után 2017. szeptember 16. napjától a kifizetés napjáig járó havi 3,6 százalékos mértékű ügyleti kamat, továbbá 50 000 000 forint után 2017. június 1. napjától a kifizetés napjáig járó a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat egyharmadával megegyező mértékű kamat megfizetésére.

Arra hivatkozott, hogy több ízben folyósított különböző összegű kölcsönöket az alperes részére annak érdekében, hogy a kölcsönösszegekből az alperes különböző termőföldeket tudjon vásárolni, ezen összegek után szóbeli megállapodás alapján az alperes különböző mértékű, átlagosan havi 3-3,5 százalékos kamatot fizetett, illetve a felek akként állapodtak meg, hogy az alperes a kölcsönök összegét rövid határidőn belül, heteken, legfeljebb hónapokon belül vissza fogja fizetni. Végül 2015. január 14. napján szóban az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a kölcsönösszegek után 2015. január 14. napjától havi 3,6 százalékos mértékű kamatot fizet, azonban 2017. február 1. napjától kezdődően nem tett eleget sem tőke-, sem kamatfizetési kötelezettségének.

Az alperes ellenkérelmében elismerte, hogy a felperes felé 50 000 000 forint tartozása áll fenn, azonban vitatta, hogy 2011. évet követően a felperes kölcsönt folyósított volna részére, illetve, hogy a felperessel szóban ügyleti kamat fizetésében is megállapodott volna. A felperes keresetének teljesítését az 50 000 000 forint összegű tőkekövetelés, illetve ezen összeg után 2017. június 1. napjától a kifizetés napjáig törvényes mértékű késedelmi kamat tekintetében nem ellenezte, míg kérte a felperes keresetének az elutasítását a felperes által támasztott ügyleti kamatkövetelés vonatkozásában.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 50 000 000 forint tőkét, valamint ezen összegnek 2017. február 1. napjától a kifizetés napjáig járó évi 43,2 százalékos mértékű kamatát, továbbá 50 000 000 forint után 2017. június 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat egyharmadával megegyező mértékű késedelmi kamatát, valamint 4 040 000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Bizonyítottnak találta, hogy a felperes mint hitelező, valamint az alperes mint adós kölcsönszerződéseket kötöttek egymással, az utolsó kölcsön nyújtásának időpontját a felperes által megjelölt 2015. január 14. napjában fogadta el, mivel a 2011. augusztus 12. napján kötött szerződésben ezen tétel még nincs feltüntetve, míg a 2015. november 30. napján megkötött szerződésben már a teljes tartozás összege 50 000 000 forint.

Rögzítette, hogy a felek a különböző kölcsönösszegek tekintetében egyedi kölcsönszerződéseket kötöttek, amely szerződések tartalmára, valamint tartalmának módosítására a szerződések megkötésének időpontjában hatályban lévő jogszabályokat kellett alkalmazni. Nem volt feltárható az eljárás során olyan jellegű szerződéses megállapodás, hogy a felek 2008. évében, vagy azt megelőzően megállapodtak volna abban, hogy a felperes a jövőben, előre meghatározott ütemezés szerint kölcsönösszegeket fog nyújtani az alperes részére.

Az alperes az eljárás során nem vitatta, hogy az 50 000 000 forint kölcsönösszeg visszafizetésével késedelembe esett.

A perben a felperesnek kellett bizonyítania, hogy a szerződéseket szóbeli megállapodással módosították, az alperes ügyleti kamat megfizetését is vállalta a felperes által megjelölt mértékben. A felperes indítványozta a tanúként történő meghallgatását, egyben megadta ügyvédi titoktartási kötelezettség alóli felmentését dr. K. J.-nek, aki ügyvédként ellenjegyezte a felek által kötött kölcsönszerződést, zálogszerződést, zálogszerződés módosításról szóló okiratokat, illetve, aki a felperes elmondása szerint jelen volt a felek által folytatott szóbeli egyeztetések során, ezáltal értesült a felek által szóban kikötött jogügyleti kamat mértékéről is. Az alperes azonban nem adta meg részére az ügyvédi titoktartási kötelezettség alóli felmentést, így a tanú a vallomástételt megtagadta. A felperes bizonyítási kötelezettsége teljesítésének elvi lehetősége az alperes magatartásából kifolyólag hiúsult meg. Kifejtette, hogy a titoktartás alóli felmentés megtagadása nem ütközik a jóhiszemű joggyakorlás követelményébe, azonban miután így a tanúvallomással, mint bizonyítási eszközzel megismerhető adatok figyelembevétele nem volt lehetséges, ezt az alperes terhére értékelte és bizonyítottnak találta, hogy az alperes kötelezettséget vállalt az összesen 50 000 000 forint tőkeösszeg után havi 3,6 százalékos, évi 43,2 százalékos mértékű jogügyleti kamat megfizetésére 2015. január 14. napjától kezdődően.

A felek 2012. január 1. napja és 2014. március 15. napja között időszakban nem kötöttek egymással szerződést, így nem volt alkalmazható a régi Ptk. ezen időszakban hatályban volt 301. § (3) bekezdése, amely alapján a magánszemélyek egymás közötti viszonyában kikötött késedelmi kamat a jegybanki alapkamat 24 százalékponttal növelt mértékét meghaladó részében semmisnek minősült. A kamat mérsékelésére irányuló kérelem nem volt.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban régi Ptk.) 523. § (1) bekezdése, 232. § (1) bekezdése, és a 2013. évi V. törvény (továbbiakban új Ptk.) 6:383. §, 6:47. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a tőke és ügyleti kamat megfizetésére. A lejárt jogügyleti kamat tekintetében a felperes keresetét részben nem találta megalapozottnak, mivel számítása

szerint 2017. február 1. napja és 2017. szeptember 15. napja közötti időszakra vetítve a lejárt kamattartozás összege 13 374 228 forintot tett ki, ezért az ügyleti kamatfizetési kötelezettséget a felperes keresetétől eltérő módon írta elő. Az új Ptk. 6:48. § (2) bekezdése alapján kötelezte az alperest az ügyleti kamaton felül a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat egyharmadával megegyező késedelmi kamat megfizetésére.

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban Pp.) 81. § (1) bekezdése alapján az alperest kötelezte a túlnyomó részben pernyertes felperes perköltségének megfizetésére, amelynek összegét a felperes által lerótt eljárási illeték, valamint a felperes jogi képviselőjének 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint az ügyvédi megbízási szerződésben rögzített munkadíja alapján határozta meg.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a felperes ügyleti kamat megfizetésére irányuló kereseti kérelmének elutasítását és a felperes perköltség viselésére kötelezését. Másodlagosan kérte az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján, míg harmadlagosan kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a felperes javára megítélt perköltség összegének bruttó 1 000 000 forintra mérséklését.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság iratellenesen állapította meg, hogy a felek között több kölcsönszerződés jött létre, a felek ténylegesen egy kölcsönszerződést kötöttek, melyet kizárólag a kölcsönösszeg és a fizetési határidő vonatkozásában módosítottak. Ezt támasztja alá a 2011. augusztus 12. napján aláírt kölcsönszerződés 1. pontja és a 2015. november 30. napján aláírt jelzálogszerződés 1. pontja is. A felek a kölcsön összege után ügyleti kamatot nem kötöttek ki, a szerződésre irányadó régi Ptk. 232. § (1) bekezdése szerint pedig kamat csak kikötés esetében járt volna. Kiemelte, hogy a három írásbeli megállapodás egyike sem rögzít a felek között ügyleti kamat kikötésére irányuló megállapodást, habár azok közül kettő 2015. január 14. napját követően keletkezett. A felek közötti bizalmi-baráti viszonyra tekintettel sem életszerű, hogy éves 43,2 %-os mértékű ügyleti kamatot kössenek ki, a peres felek szembesítése e körben eredményre nem vezetett, a felperes maga sem tudta megjelölni hol, milyen körülmények között történt az állítólagos kamatkikötés, az ügyleti kamatokról elismervényt nem tudott bemutatni, a kamatjövedelmét adóbevallásában nem szerepeltette. Továbbra is állította, hogy az okiratszerkesztő ügyvédtől elfogulatlan tanúvallomás nem volt várható.

Másodlagos fellebbezési kérelme körében kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság lényegében azt állapította meg, hogy a felek 2015. és 2016. között színlelt kölcsönszerződéseket kötöttek, mely színlelés a kölcsönszerződés visszterhességére irányult. Ebben az esetben az elsőfokú bíróságnak hivatalból vizsgálnia kellett volna a semmisnek minősülő színlelt szerződéssel leplezett szerződést, illetőleg a leplezett szerződés létének megállapítása esetén a kikötött 43,2 %-os mértékű ügyleti kamat jogszerűségét. Álláspontja szerint a havi 3,6 %-os, évi 43,2 %-os mértékű kamatfizetési kötelezettség társadalmilag elítélendő, jóerkölcsbe ütközik, nem tisztességes.

Harmadlagos fellebbezési kérelme körében hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság által ügyvédi munkadíjként megállapított összeg nem áll arányban az elvégzett ügyvédi tevékenységgel, így annak mérséklése indokolt a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján, bruttó 1 000 000 forintra.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, kérte továbbá kötelezni az alperest a fellebbezési eljárással felmerült költségeiben.

Kiemelte, hogy ügyleti kamat kikötésére nem csupán írásban, hanem szóban is lehetősége volt a feleknek. Az alperes megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy az állításai alátámasztására bejelentett tanútól elfogulatlan vallomás nem volt várható, hiszen a tanú saját előadása szerint mindkét féllel jó

viszonyt ápolta és az alperest perben is képviseli. A vallomás esetleges elfogultságát a bíróság mérlegelhette volna.

Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem állapította meg a megkötött szerződések színlelt voltát, színlelés nem irányult a kölcsönszerződés visszterhességére, a kölcsönszerződés nem leplezett más szerződést, a bíróságnak színlelt szerződés esetén sem kötelező hivatalból vizsgálnia a leplezett szerződést, hiszen nem biztos, hogy a színlelt szerződés más szerződés érvényességi feltételeinek megfelel. A bíróságnak hivatalból nem kellett vizsgálnia a kamat mértékének jogszerűségét sem és nem kellett volna megállapítania a szerződés jóerkölcsbe ütközését.

Az alperes harmadlagos fellebbezési kérelmével kapcsolatban utalt arra, hogy a megbízási szerződésben kikötött ügyvédi munkadíj összege nem tér el a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ában meghatározott összegtől, az nem volt eltúlzott és a pertárgy értékével arányban állt.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítéletábra egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a felek között nem egy, hanem több kölcsönszerződés jött létre. A régi Ptk. 240. § (1) bekezdésére figyelemmel a szerződés bármely kikötését, akár lényeges kikötéseit is módosíthatják a felek, a szerződés módosítása esetén a szerződésnek módosítással nem érintett részei változatlanok maradnak. A szerződés módosítása a szerződés valamely elemének a megváltoztatását jelenti, ugyanakkor ha a felek megállapodása önállóan tartalmazza a megállapodás valamennyi lényeges elemét, az nem a korábbi szerződés módosításának, hanem új szerződésnek tekintendő.

Az alperes hivatkozásával ellentétben a 2011. augusztus 12. napján kötött és írásba foglalt kölcsönszerződés nem tartalmaz a 2008 decemberében kötött kölcsönszerződés módosítására utaló rendelkezést, abban a „módosították” kifejezés egyáltalán nem szerepel, az csupán rögzíti a korábbi két kölcsön, valamint az alperesi teljesítés tényét, továbbá a fennálló tartozás összegét. Kifejezetten akként rendelkezik, hogy a felperes az okirat aláírásával egyidejűleg további 30 000 000 forintot ad át kölcsön jogcímén, mely megfogalmazás is a korábbitól független, új kölcsönre utal. A 2015. november 30. napján írásban megkötött jelzálogszerződés 1. pontjában a felek ugyan valóban azt rögzítették, hogy a 2008. december 10. napján létrejött kölcsönszerződést a kölcsönadott összeg, illetőleg a kölcsön visszafizetésének határideje tekintetében többször módosították. Ez azonban nem teszi az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást iratellenessé, a fentiekkel szemben önmagában ezen kitétel nem alkalmas annak igazolására, hogy a felek között csupán egy, többször módosított kölcsönszerződés jött létre. Az ítéletábra egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy ez abban az esetben lenne megállapítható, ha a felek az első kölcsönszerződés megkötésekor vagy azt megelőzően abban állapodtak volna meg, hogy a felperes a jövőben előre meghatározott ütemezés szerint fog kölcsönösszegeket nyújtani az alperes részére. Mindez ugyanakkor a per eldöntése szempontjából nem bírt jelentőséggel.

A régi Ptk. 232. § (1) bekezdés utolsó mondata nem képezte akadályát annak, hogy a felek a szerződés megkötésekor, vagy a kölcsönszerződés módosításával ügyleti kamat fizetésében állapodjanak meg. Önmagában annak, hogy az egyetlen írásba foglalt kölcsönszerződés ügyleti kamat kikötését nem tartalmazza, perdöntő jelentősége nincs, a felek szerződés módosításával is köthettek ki ügyleti kamatot. A régi Ptk. kölcsönszerződés tekintetében formakényszerszerűen nem ír elő, így a kölcsönszerződés megkötése, valamint a megkötött szerződés módosítása írásban, szóban vagy akár ráutaló magatartással is megtörténhet. Annak sincs akadálya, hogy a szerződés bizonyos rendelkezéseit a felek írásba foglalják, míg más tekintetben szóban állapodjanak meg. A felperes maga is arra hivatkozott, hogy a felek a kölcsönszerződéseket szóban módosították, melyet a perben a Pp. 164. § (1) bekezdésére figyelemmel a felperesnek kellett bizonyítania.

Az alperes fellebbezési hivatkozásával ellentétben a becsatolt okiratokból a kölcsönök kamatmentes volta nem állapítható meg. A 2011. augusztus 12. napján kelt kölcsönszerződésben ügyleti kamat kikötés valóban nem szerepel, azonban ez nem jelenti azt, hogy a felek később a szerződésüket e körben ne módosíthatták volna. A 2015. november 30. napján kelt jelzálogszerződés 1. pontjában a felek a kölcsönadott összeg, illetve visszafizetésének határidő módosításaira utaltak, azonban abban az alperes által hivatkozottakkal ellentétben a „kizárólag” kitétel nem szerepel, így abból nem állapítható meg egyértelműen és kétséget kizáróan, hogy a szerződések egyéb feltételeiben módosítás nem történt. Ugyanakkor a jelzálogszerződés II.2. pontjában az alperes, mint zálogkötelezett kifejezetten arra kérte az ingatlanügyi hatóságot, hogy az ott felsorolt ingatlanok, illetve ingatlanrészek mindegyikére 50 000 000 forint kölcsönösszeg, mint tőke és járulékaik erejéig kerüljön jelzálogjog bejegyzésre, a 2016. február 18. napján kelt jelzálogszerződést módosító okiratban szintén 50 000 000 forint kölcsön és járulékaik biztosítására alapítottak zálogjogot és elidegenítési- és terhelési tilalmat, ahol a járulékok kitétel utal arra, hogy a kölcsön ekkor már nem ingyenes volt. Az alperes hivatkozásával ellentétben így a jelzálogszerződés és annak módosításai nem cáfolják a felperes által az ügyleti kamat kikötése vonatkozásában előadottakat.

Az ügyleti kamat kikötése tekintetében a felek szembesítése valóban nem vezetett eredményre, de az nem is volt várható, hiszen éppen ez képezte a felek közötti jogvita tárgyát.

A felperes állítását a szerződések írásba foglalása során eljáró ügyvéd tanúvallomásaival kívánta igazolni, melyre az alperes magatartására tekintettel nem kerülhetett sor, melyet az elsőfokú bíróság helytállóan értékelt az alperes terhére.

E körben utal arra az ítéletábra, hogy a Pp. 172. § (2) bekezdése értelmében a tanúk vallomásaikat a hamis tanúzás következményeinek ismeretében teszik meg, a tanú a kihallgatás kezdetén a Pp. 173. § (1) bekezdése alapján maga köteles nyilatkozni arról, hogy a felekkel milyen viszonyban van és hogy ennek folytán vagy más okból elfogult-e. A tanú félrel való kapcsolata és vallomásának tartama a Pp. 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság mérlegelése alá esik. A bíróság a tanúvallomás értékelése során dönt arról, hogy a tanú vallomása milyen bizonyító erővel rendelkezik. Az alperes ugyanakkor azzal, hogy a tanút a titoktartás alól nem mentette fel, a felperest megfosztotta ezen bizonyíték felhasználásától, a bíróság ezért nem is mérlegelhetette a tanú felekkel való kapcsolatát. A Pp. 206. § (1) és (2) bekezdése szerint a felmentés megtagadására vonatkozó alperesi nyilatkozat a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó eljárásjogi szabály alapján mérlegelhető és értékelhető. Az okiratokat szerkesztő ügyvéd feltételezhetően határozott nyilatkozatot tehetett volna arról, hogy a jelzálogszerződésben szereplő „és járulékaik” kitételen a felek mit értek, az az ügyleti kamat kikötésére utalt-e, mivel több okiratot is szerkesztett a feleknek különböző időben, feltételezhetően ismerte a felek szerződéseinek tartalmát, így azt is, hogy volt-e, milyen feltételekkel és mértékben ügyleti kamat fizetési kötelezettsége az alperesnek. A titoktartás alóli felmentés megtagadásával az alperes megakadályozta a tényállás felderítését, melyet a terhére kellett értékelni. Erről az elsőfokú bíróság külön végzésben is tájékoztatta az alperest, aki a felmentést így annak ellenére nem adta meg, hogy ennek következményével is tisztában kellett lennie. A Pp. 206. § (2) bekezdésének meg-felelően járt el az elsőfokú bíróság, amikor az alperes ezen magatartására tekintettel a tanú vallomásaival bizonyítani kívánt tény igazoltnak ítélte.

Az elsőfokú bíróság a felajánlott bizonyítás lefolytatását követően, annak eredményeképpen kerülhetett volna abba a helyzetbe, hogy az ügyleti kamat kikötésének körülményeit részletesen feltárja, így nem volt annak perdöntő jelentősége, hogy a felperes személyes meghallgatása során pontosan nem emlékezett arra, hogy hol és milyen körülmények között került sor az ügyleti kamat egységesítésére.

Az alperes fellebbezési hivatkozásával ellentétben az elsőfokú bíróság nem állapította meg a felek közötti szerződések színlelt voltát. Megjegyzi ugyanakkor az ítéletábra, hogy ha a felek szerződése a

visszterhesség körében színlelt lenne, úgy a régi Ptk. 207. § (6) bekezdése szerint a felek közötti jogviszonyt ezen leplezett visszterhes kölcsönszerződés alapján kellene megítélni: a színlelt szerződéssel kapcsolatban - ha az más szerződést leplez - nincs helye az érvénytelenség jogkövetkezménye levonásának, hanem a felek közötti jogviszonyt ezen leplezett szerződésnek megfelelően kell elbírálni. Ezzel azonos módon rendelkezik a hatálya alá tartozó szerződések esetében az új Ptk. 6:92. § (2) bekezdése.

Az alperes által a fellebbezésben felhívott 1/2005. (VI.15.) PK vélemény arra az esetre vonatkozik, ha a bíróság a felek által csatolt okiratok, a felek kérelmére elrendelt egyéb bizonyítás, saját hivatalos tudomása vagy köztudomású tények alapján semmisségi ok fennállását észleli. A szerződés semmissége ugyan hivatalból is észlelhető, azonban a bíróságnak arra nincs módja, hogy a semmisség megállapíthatósága érdekében hivatalból bizonyítást folytasson le. Ilyen külön bizonyítás nélküli, nyilvánvaló semmisségi okot a kölcsönszerződésekben azonban - az elsőfokú bírósággal egyezően - az ítéletábla sem észlelt. Az alperes által fellebbezésben hivatkozottak, a kamatmérték esetleges jóerkölcsbe ütközése bizonyítás nélkül nem állapítható meg, hiszen ennek vizsgálata során a szerződés valamennyi feltételének, a megállapodások háttérének feltárása szükséges, önmagában a kamat mértékéből erre következtetni nem lehet.

Így az 1/2005. (VI.15.) PK vélemény alkalmazása nem merülhet fel. A kikötött ügyleti kamat mértékének jóerkölcsbe ütközésére az alperes az elsőfokú eljárás során nem hivatkozott, a Pp. 235. § (1) bekezdésére figyelemmel a másodfokú eljárásban ezen új kifogása figyelembe már nem vehető.

Rögzíti ugyanakkor az ítéletábla, hogy az ügyleti kamat mértékének megállapítását a Ptk. a felek megállapodására bízta, a kamat mértékének megítélése során nem hagyható figyelmen kívül a kölcsön nyújtó által vállalt kockázat, a kölcsön futamideje, illetve a pénzintézetek által nyújtott kereskedelmi hitelek kamata, a kölcsönnyújtás és törlesztés idején érvényes gazdasági tendenciák (BDT2007.1520.). A viszonyítás azonban semmiképpen nem a jegybanki alapkamat mértékéhez történik, hiszen ilyen kamatszint mellett sem pénzintézetek, sem magánszemélyek között kölcsönszerződés megkötésére nem szokott sor kerülni. Jelen esetben továbbá a felek üzleti célú kölcsönszerződéseket kötöttek, ahol a kamat mértékének megítélése is eltérő a fogyasztási, életfenntartás céljára adott kölcsönökhöz képest, a magasabb kamatszint elfogadott.

Az ítéletábla nem találta megalapozottnak az alperes perköltség leszállítására irányuló fellebbezését sem.

A perben érvényesített követelés nagyságára tekintettel a pertárgyérték alapján a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján megállapítható ügyvédi munkadíj a felperes által becsatolt megbízási szerződésben megállapítható munkadíjtól nagyságrendjében jelentősen nem tér el, az a pertárgy értékének alig több, mint 3 %-a. Nem vitathatóan a rendelet 2. § (2) bekezdése lehetőséget teremt a bíróság számára az eltúlzott mértékű ügyvédi munkadíj mérséklésére, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel, azonban a per tárgyának értéke, mint az ügyvédi munkadíj megállapításának elsődleges alapja ebben az esetben sem hagyható figyelmen kívül. Az elsőfokú eljárás során terjedelmes bizonyítás lefolytatására valóban nem került sor - elsősorban az alperes perbeli magatartására visszavezethetően -, azonban a per tárgyának értékére figyelemmel a megbízási szerződésben megállapított, és az elsőfokú bíróság által megítélt ügyvédi munkadíj mértékét az ítéletábla eltúlzottnak nem találta, annak mérséklésére indokot nem látott.

Az elsőfokú bíróság ítéletének az 50 000 000 forint tőke, valamint ez után késedelmi kamat megfizetésére kötelező rendelkezését fellebbezés nem érte, a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján ezen rendelkezéseket az ítéletábla sem érintette, figyelemmel arra is, hogy az alperes fellebbezési

hivatkozásával ellentétben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének Pp. 252.§ (2) bekezdésében írt indoka nem állt fenn. Az elsőfokú bíróság ítéletét a fentiek szerint az ítéltábla megalapozottnak találta, azzal egyetértett, ezért azt a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése eredményre nem vezetett, ezért köteles megfizetni a felperesnek fellebbezési eljárással felmerült költségét, melyet az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján állapított meg, azonban azt a rendelet 2. § (2) bekezdése alapján mérsékelte. E körben figyelemmel volt arra, hogy az alperes fellebbezése kizárólag a tőke utáni ügyleti kamat megfizetése alóli mentesítésre irányult, a fellebbezésben vitatott értékhez viszonyítva a megbízási szerződésben a másodfokú eljárásra kikötött munkadíj már eltúlzott volt. Értékelte az ítéltábla e körben azt is, hogy a felperesi jogi képviselő fellebbezési ellenkérelmet készített, és a másodfokú tárgyaláson is megjelent, azonban a másodfokú eljárás során bizonyítás felvételére nem került sor.

Az ítéltábla ugyanakkor észlelte, hogy az alperes fellebbezésén az illetéket nem megfelelő mértékben róttá le. Az alperes fellebbezésében kizárólag az ügyleti kamat megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezést támadta, ez esetben a kamatkövetelés olyan önálló követelésnek minősül, mely a pertárgy értéke és az illetékfizetési kötelezettség szempontjából irányadó (BDT2001. 487., BH1979. 270.). A fellebbezéssel vitatott érték az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 24. § (2) bekezdés a) pontja alapján 21 600 000 forint, mely után az Itv. 46. § (1) bekezdése szerint az alperest 1 728 000 forint fellebbezési illeték megfizetésének kötelezettsége terhelte, az alperes ugyanakkor mindösszesen 600 000 forintot rótt le, ezért az ítéltábla az Itv. 74. § (2) bekezdése alapján leletezés terhe mellett kötelezte az alperest a különbözet megfizetésére.

Debrecen, 2018. október 25.

Dr. Veszprémy Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -